

PRESUDA SUDA

12. srpnja 1983.(*)

„Porezni sustav koji se primjenjuje na vino”

U predmetu 170/78,

KOMISIJA EUROPSKIH ZAJEDNICA, koju zastupa njezin pravni savjetnik Anthony McClellan, u svojstvu agenta, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg u uredu Oreste Montalto, člana pravne službe, zgrada Jean Monnet, Kirchberg,

tužitelj,

koju podupire

TALIJANSKA REPUBLIKA, koju zastupa Arnaldo Squillante, predsjednik odsjeka u Consiglio di Stato (Državno vijeće, Italija) i voditelj službe za diplomatske sporove, u svojstvu agenta, uz asistenciju Marcella Contija, *avvocato dello Stato*, s izabranom adresom za dostavu u talijanskom veleposlanstvu u Luxembourg,

intervenijent,

protiv

UJEDINJENE KRALJEVINE VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE, koju zastupa R. N. Ricks, *Assistant Treasury Solicitor*, u svojstvu agenta, uz asistenciju Petera Archera, *QC, Gray's Inn*, s izabranom adresom za dostavu u britanskom veleposlanstvu u Luxembourg,

tuženika,

povodom zahtjeva za utvrđenje da Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske nije ispunila svoje obveze na temelju drugog stavka članka 95. Ugovora o EEZ-u jer nije stavila izvan snage ni izmijenila nacionalne odredbe koje se odnose na trošarine na nepjenušavo lagano vino,

SUD,

u sastavu: J. Mertens de Wilmars, predsjednik, P. Pescatore, A. O'Keeffe i U. Everling (predsjednici vijeća), Lord Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans, O. Due, K. Bahlmann, Y. Galmot i C. Kakouris, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Ver Loren van Themaat,

tajnik: P. Heim,

donosi sljedeću

PRESUDU

- 1 Zahtjevom od 7. kolovoza 1978. Komisija je pokrenula postupak na temelju članka 169. Ugovora o EEZ-u u svrhu utvrđenja da Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske nije ispunila svoje obveze na temelju drugog stavka članka 95. Ugovora o EEZ-u zbog toga što naplaćuje trošarine na nepjenušavo lagano vino proizvedeno od svježih grožđa (u daljnjem tekstu: vino) po višoj stopi, u relativnom smislu, nego na pivo.
- 2 Dana 27. veljače 1980. Sud je donio privremenu presudu (Zb., str. 417.) u kojoj je prije svega riješio nekoliko pravnih pitanja koja se tiču tumačenja članka 95. te je potom preliminarno proučio određena pitanja koja se u to doba još nisu mogla konačno riješiti. Prije donošenja presude o zahtjevu Komisije Sud je naložio strankama da još jednom preispitaju predmet spora s obzirom na pravna razmatranja iznesena u presudi i da mu do određenog roka podnesu izvješće ili o rješenju spora koje su postigle ili svaka o svojem stajalištu. Sud je zadržao pravo donošenja konačne presude nakon tog datuma, nakon što prouči podnesena izvješća stranaka ili u slučaju da ne primi ta izvješća.
- 3 S obzirom na tu presudu stranke su prvo proučile spor na bilateralnoj osnovi. Potom ga je Komisija pokušala razriješiti u sklopu pregovora u Vijeću, sveobuhvatnim rješavanjem problema oporezivanja alkoholnih pića. Čekajući ishod tih pregovora stranke su nekoliko puta zatražile i dobile produženje roka koji je Sud propisao u presudi od 27. veljače 1980. Budući da nisu uspjele postići nagodbu, podnijele su svaka svoje izvješće, i to 1. odnosno 2. prosinca 1981. Talijanska vlada, koja je intervenirala u postupak, dobila je priliku iznijeti svoje stavove.
- 4 Stranke su podnijele usmena očitovanja na raspravi 19. svibnja 1982. Budući da mu podatci koje je dobio u toj fazi i dalje nisu bili dovoljni za donošenje presude u tom predmetu, Sud je rješenjem od 15. srpnja 1982., donesenim na temelju članaka 46. i 60. Poslovnika, naredio proširenje istrage. Od stranaka je zatražio dodatne podatke o potrošačkim cijenama i neto cijenama bez poreza za vino i pivo popularne kvalitete, odnosno za vrste vina i piva koje se najčešće prodaju i konzumiraju u Ujedinjenoj Kraljevini i drugim državama članicama. Također je zatražio podatke o kretanjima ukupne godišnje potrošnje vina i piva u Zajednici.
- 5 Stranke su odgovorile na ta pitanja i iznijele daljnja usmena očitovanja na raspravi 15. ožujka 1983.

Meritum

- 6 Treba podsjetiti da su se pitanja koja su se razmatrala i koja su ostala djelomično bez odgovora u presudi od 27. veljače 1980. ticala, kao prvo, prirode konkurentskog odnosa između vina i piva te, kao drugo, odabira osnove za usporedbu i utvrđivanja

odgovarajućeg omjera oporezivanja između ta dva proizvoda. Ta dva pitanja treba ponovno razmotriti s obzirom na podatke koji su predloženi tijekom dodatne dvije faze istrage.

Konkurentski odnos između vina i piva

- 7 U presudi od 27. veljače 1980. Sud je naglasio da se drugi stavak članka 95. primjenjuje na oporezivanje proizvoda koji su, iako ne ispunjavaju kriterij sličnosti propisan prvim stavkom tog članka, ipak u tržišnom natjecanju, djelomično ili potencijalno, s određenim proizvodima zemlje uvoznice. Dodao je da je u svrhu utvrđivanja postojanja konkurentskog odnosa u smislu drugog stavka članka 95. potrebno razmotriti ne samo sadašnje stanje na tržištu nego i moguće buduće promjene povezane sa slobodnim kretanjem robe unutar Zajednice te daljnje mogućnosti zamjene jednih proizvoda drugima koje bi mogle proizaći iz intenziviranja trgovine, kako bi se u potpunosti istaknule komplementarnosti gospodarstava država članica u skladu s ciljevima utvrđenima člankom 2. Ugovora.
- 8 Što se tiče pitanja konkurentskog odnosa između vina i piva, Sud smatra da ta dva pića, barem u određenoj mjeri, mogu ispunjavati iste potrebe, što znači da treba priznati kako su u određenom stupnju međusobno zamjenjiva. Sud naglašava da u svrhu mjerenja mogućeg stupnja zamjenjivosti pozornost ne treba ograničiti na potrošačke navike u pojedinoj državi članici ili regiji. Te navike, koje se mogu znatno razlikovati ovisno o prostoru i vremenu, ne mogu se smatrati nepromjenjivima te stoga porezna politika države članice ne smije cementirati određene potrošačke navike kako bi zadržala prednosti koje uživaju nacionalni industrijski sektori koji služe zadovoljenju tih navika.
- 9 Sud je ipak priznao da je, s obzirom na znatne razlike između vina i piva, bilo teško usporediti proizvodne procese i prirodna svojstva tih pića, kao što je vlada Ujedinjene Kraljevine ispravno primijetila. Iz tog razloga Sud je zatražio od stranaka da predlože dodatne podatke kako bi se odbacile sumnje u pogledu prirode konkurentskog odnosa između tih dvaju proizvoda.
- 10 Vlada Ujedinjene Kraljevine u daljnjim očitovanjima nije dala mišljenje o tom pitanju. Komisija je izrazila stav da razlika u uvjetima proizvodnje, kojoj je Sud dodijelio stanovitu važnost, nije važna sa stajališta strukture cijena tih dvaju proizvoda, osobito u pogledu konkurentskog odnosa piva i vina popularne kvalitete.
- 11 Talijanska vlada izjavila je u vezi s tim da je neprimjereno pivo uspoređivati s vinom prosječna sadržaja alkohola ili pogotovo s vinom s većim sadržajem alkohola. Prema njezinu mišljenju najlaganija vina, koja imaju sadržaj alkohola otprilike 9°, a to su ujedno najpopularnija i najjeftinija vina, prava su konkurencija pivu. Stoga smatra da za usporedbu treba odabrati ta vina ako je riječ o mjerenju utjecaja oporezivanja na temelju sadržaja alkohola ili cijene proizvoda.
- 12 Sud smatra da je ta primjedba talijanske vlade primjerena. Što se tiče znatnih razlika u kvaliteti te stoga i u cijeni vina, odlučujući konkurentski odnos između piva, koje je popularno piće čija je potrošnja vrlo raširena, i vina mora se utvrditi upućivanjem na vina koja su najdostupnija širokoj javnosti, odnosno, općenito govoreći, na najlaganije

i najjeftinije sorte. Stoga je to odgovarajuća osnova za fiskalnu usporedbu s obzirom na sadržaj alkohola ili na cijenu dvaju pića o kojima je riječ.

Utvrđivanje odgovarajućeg omjera oporezivanja

- 13 Što se tiče odabira metode usporedbe u svrhu utvrđivanja odgovarajućeg omjera oporezivanja, Komisija smatra da je najsigurnija metoda upotreba kriterija koji je povezan i s volumenom dotičnih pića i s njihovim sadržajem alkohola. Komisija smatra da oporezivanje koje prekoračuje omjer 1 : 2,8 s obzirom na volumen (koji odgovara omjeru 1 : 1 s obzirom samo na sadržaj alkohola) dovodi do „pretpostavke” da se pivu dodjeljuje neizravna zaštita.
- 14 Vlada Ujedinjene Kraljevine uputila je na zaključke izvješća iz 1963. koje je Komisiji podnio Fiskalni i financijski odbor („Izvješće iz Neumarka”) i još jednom naglasila da pravilna usporedba treba biti utemeljena na utjecaju oporezivanja na neto cijene bez poreza dvaju dotičnih proizvoda. Prema njezinu mišljenju usporedba utemeljena na prosječnoj cijeni poželjnija je od usporedbe utemeljene na prosječnom sadržaju alkohola. Ona također tvrdi kako nema govora o diskriminirajućoj ili zaštitnoj trgovačkoj praksi ako se utvrdi da porez koji se naplaćuje na dva konkurentna proizvoda odgovara jednakom udjelu u prosječnoj cijeni tih proizvoda. Vlada Ujedinjene Kraljevine smatra da prema tom kriteriju njezin porezni sustav nema zaštitni učinak.
- 15 U tom pogledu talijanska vlada osporava argumente koje su iznijele vlada Ujedinjene Kraljevine i Komisija. Ona ističe kako je za razrješenje spora važna činjenica da je vino poljoprivredni proizvod, a pivo industrijski proizvod. Prema njezinu mišljenju zahtjevi zajedničke poljoprivredne politike trebali bi dovesti do uvođenja porezne stope kojom se poljoprivredni proizvodi stavljaju u povoljniji položaj te bi stoga bilo neusklađeno s tom politikom kada bi nacionalni porezni sustav u potpunosti uklonio učinke intervencije Zajednice u potporu proizvodnji vina.
- 16 Talijanska vlada također se protivi važnosti koju Komisija pripisuje pitanju sadržaja alkohola u dvama pićima o kojima je riječ. Prema njezinu mišljenju odlučujući je kriterij utjecaj oporezivanja s obzirom na volumen tih dvaju pića. Dva su razloga za to: prvo, porezni sustav Ujedinjene Kraljevine utemeljen je na volumenu proizvoda; drugo, budući da u oba slučaja pića imaju nizak sadržaj alkohola te su pogodna za ispijanje uz jelo i gašenje žeđi, na odabir potrošača ne utječe sadržaj alkohola u tim proizvodima nego njihove opće osobine kao što su okus i miris, te se stoga ta pića konzumiraju u istu svrhu i u manje-više istim količinama. Iskustvo pokazuje da omjer potrošnje piva i vina ako i nije sasvim jednak, ni u kojem slučaju nije veći od 1,5 : 1.
- 17 Talijanska vlada predlaže da ta dva kriterija koja se odnose na volumen i sadržaj alkohola treba objediniti u smislu da premda u načelu mora postojati jednaka stopa oporezivanja s obzirom na volumen dvaju pića, postojanje više stope poreza na vino samo s obzirom na sadržaj alkohola bio bi pouzdan pokazatelj diskriminacije i činjenice da porezni sustav o kojem je riječ ima zaštitni učinak.
- 18 Razmjena stavova između stranaka koja je uslijedila nakon presude od 27. veljače 1980. pokazala je sljedeće: iako nijedan od kriterija za usporedbu koji je primijenjen za utvrđivanje poreznog omjera između dvaju proizvoda o kojima je riječ ne može

samostalno donijeti pouzdane rezultate, ipak svaka od te tri upotrijebljene metode, a to je procjena poreznog opterećenja s obzirom na volumen, sadržaj alkohola i cijenu proizvoda, može pružiti važne informacije za ocjenu osporavanog poreznog sustava.

- 19 Nije sporno da usporedba oporezivanja piva i vina s obzirom na volumen tih dvaju pića pokazuje kako se vino više oporezuje i u relativnom i u apsolutnom smislu. Ne samo što se oporezivanje vina znatno povećalo u odnosu na oporezivanje piva kada je Ujedinjena Kraljevina carinu zamijenila trošarinom, kao što je Sud već utvrdio u presudi od 27. veljače 1980., nego je jasno i da je tijekom razdoblja na koje se odnosi ovaj postupak, a to su 1976. i 1977. godina, porez na vino u prosjeku bio pet puta viši, s obzirom na volumen, nego porez na pivo; drugim riječima, vino je podlijegalo dodatnom poreznom opterećenju od, zaokruženo, 400 %.
- 20 Što se tiče kriterija za usporedbu utemeljenog na sadržaju alkohola, Sud je već u presudi od 27. veljače 1980. utvrdio da iako je sadržaj alkohola doista samo sekundaran čimbenik pri odabiru između ta dva pića, ipak je relativno pouzdan kriterij za usporedbu. Treba primijetiti da je Vijeće priznalo važnost tog kriterija u postupku usklađivanja poreza na alkohol i različite vrste alkoholnih pića, koji je još u tijeku.
- 21 Kada se promatraju pokazatelji koje je Sud već prihvatio, jasno je da je tijekom razdoblja o kojem je riječ vino u Ujedinjenoj Kraljevini bilo opterećeno porezom koji je, s obzirom na sadržaj alkohola, bio više nego dvostruko viši od poreza na pivo, odnosno porezno opterećenje bilo je najmanje 100 % više.
- 22 Što se tiče kriterija utjecaja oporezivanja na neto cijenu bez poreza, Sud je pri donošenju mišljenja naišao na poprilične poteškoće zbog nesuglasnih podataka koje su mu podnijele stranke. Procjena tog kriterija, koji Ujedinjena Kraljevina smatra najmjerodavnijim, bila je osobito teška zbog nepotpunosti podataka koje je predočila Komisija, a koji su se sastojali od popisa prodajnih cijena bez usporednih podataka koji bi unutar tih cijena pokazali utjecaj trošarine, poreza na dodanu vrijednost i cijene bez poreza.
- 23 U odgovoru na rješenje od 15. srpnja 1982., u kojem je Sud zahtijevao od stranaka da mu dostave podatke o potrošačkim cijenama i neto cijenama bez poreza onih vrsta vina i piva koje se najčešće prodaju i konzumiraju u Ujedinjenoj Kraljevini, vlada Ujedinjene Kraljevine dala je samo podatke o dva njemačka vina (Goldener Oktober i Blue Nun), koja su nedvojbeno u širokoj potrošnji, ali se ne može reći da su reprezentativna za stanje tržišta vina unutar Zajednice.
- 24 Komisija i talijanska vlada osporile su mjerodavnost vina koja je odabrala vlada Ujedinjene Kraljevine i dostavile detaljne podatke o talijanskim vinima; Komisija je pokušala utvrditi prosječne cijene, dok je talijanska vlada, u skladu s gore navedenim pristupom, usporedila utjecaj oporezivanja na cijenu tipičnog britanskog piva s utjecajem oporezivanja na najjeftinije talijansko vino koje je dostupno u znatnim količinama na tržištu Ujedinjene Kraljevine.
- 25 Izračuni Komisije, koji se odnose na tržište Ujedinjene Kraljevine u sadašnjem stanju i čiju relevantnost vlada Ujedinjene Kraljevine nije osporavala, pokazuju da vino podliježe višem poreznom opterećenju od otprilike 58 % i 77 %, dok izračuni talijanske vlade koji se odnose na najjeftinije vino pokazuju da to vino podliježe višem

poreznom opterećenju koje iznosi do 286 %. Te rezultate neizravno je potvrdila analiza prodajnih cijena dvaju njemačkih vina koju je provela vlada Ujedinjene Kraljevine. I doista, jedno od ta dva vina gotovo točno predstavlja točku pariteta između piva i vina sa stajališta utjecaja oporezivanja na cijenu. Taj primjer pokazuje da se sva jeftinija vina koja se stavljaju na tržište Ujedinjene Kraljevine, s obzirom na cijenu, u relativnom smislu oporezuju više nego pivo. Iz popisa cijena koji je predočila Komisija proizlazi da na tržištu Ujedinjene Kraljevine postoji prilično velik broj vina koja se mogu svrstati pod tu definiciju, a među njima su praktički sva talijanska vina, koja stoga podliježu višem poreznom opterećenju koje se povećava obrnuto proporcionalno njihovoj cijeni.

- 26 Razmotrivši podatke koje su mu dostavile stranke Sud je zaključio da ako se uspoređuju vina koja su jeftinija od onih vrsta vina koje je odabrala Ujedinjena Kraljevina i čijih se nekoliko sorti prodaje u velikim količinama na tržištu Ujedinjene Kraljevine, postaje očito da upravo ta vina, koja s obzirom na cijenu najizravnije konkuriraju domaćoj proizvodnji piva, podliježu znatno većem poreznom opterećenju.
- 27 Stoga je nakon detaljne istrage koju je proveo Sud očito – ma koji se kriterij za usporedbu upotrijebio, jer nema potrebe izražavati veću sklonost jednom ili drugom – da porezni sustav Ujedinjene Kraljevine ima učinak nametanja višeg poreznog opterećenja na vino uvezeno iz drugih država članica kako bi se zaštitila domaća proizvodnja piva, koja sa stajališta tržišnog natjecanja čini najmjerodavniju referentnu veličinu. Budući da je ta zaštita najizraženija u slučaju najpopularnijih vina, učinak poreznog sustava Ujedinjene Kraljevine jest dodjeljivanje vinu karaktera luksuznog proizvoda te ono stoga, s obzirom na porezno opterećenje kojem podliježe, u očima potrošača teško može biti prava zamjena za tipično piće domaće proizvodnje.
- 28 Iz gore navedenih razmatranja proizlazi da Ujedinjena Kraljevina, time što je na nepjenušavo lagano vino proizvedeno od svježeg grožđa nametnula trošarine po većoj stopi, u relativnom smislu, nego na pivo, nije ispunila svoje obveze na temelju drugog stavka članka 95. Ugovora o EEZ-u.

Troškovi

- 29 Na temelju članka 69. stavka 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Međutim, na temelju članka 69. stavka 3., Sud može u iznimnim okolnostima naložiti strankama da snose vlastite troškove.
- 30 U ovom predmetu prikladno je iskoristiti to diskrecijsko pravo. U tijeku postupka pokazalo se da je Komisija podnijela tužbu, a da nije provela odgovarajuću prethodnu istragu, što je prouzročilo opetovane zahtjeve Suda za dostavu podataka i produženje postupka. Stoga stranke snose vlastite troškove, osim troškova Talijanske Republike, koje će platiti Ujedinjena Kraljevina.

Slijedom navedenog,

SUD,

proglašava i presuđuje:

- 1. Time što je na nepjenušavo lagano vino proizvedeno od svježā grožđa nametnula trošarine po većoj stopi, u relativnom smislu, nego na pivo, Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske nije ispunila svoje obveze na temelju drugog stavka članka 95. Ugovora o EEZ-u.**
- 2. Komisiji Europskih zajednica i Ujedinjenoj Kraljevini nalaže se snošenje vlastitih troškova. Troškove Talijanske Republike snosi Ujedinjena Kraljevina.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg u 12. srpnja 1983.

[Potpisi]

* Jezik postupka: engleski

RADNI PRIJEVOD